

Viničarski kurzi v Mariboru.

(Izv. dopis iz Ptuja.)

Dne 15. nov. 1883 je deželni odbor štaterski sklical v Maribor shod vinorejcev, kateri bi se posvetovali o vprašanih: 1. ali so viničarski kurzi potrebni? 2. kako dolgo bi naj trajali? 3. v čem bi se morali tukaj viničarji podučevati? 4. kdo bi naj stroške plačal?

Povabljeni so bili gospodarji iz vseh okrajev Spodnještaterskega; ptujski okraj sem jaz zastopal, in pod predsedništvom deželnega odbornika g. dr. Schreinerja se je sklenilo: da se naj na vinorejski in sadjerejski šoli v Mariboru viničarski kurz ustanovi, kateri se po letnem delu v dva razdeli, v spomladanski in poletni kurz, da prvi traja 14 dni, drugi pa 8 dni, da poduk ob enem obsega vinorejo in sadjerejo. Učni predmet bo spomladi: rezitev, prva kop, gnojitev in množitev vinske trte, zasad novih vinogradov, žlahtnitev vinske trte itd., iz sadjereje pa: osnova drevesnice, cepljenje, zasaditev drevesnic, obdelovanje in gnojenje dreves, zasadba sadnih vrtoč, precepavanje starejših dreves, obrezovanje sadjerodnih rastlin, boleznih sadja in škodljivi mrčesi i. t. d.

Poletni kurz obsega v vinorejskem delu: vez, poletno gnojenje, redna dela v vinogradih; v sadjereji pa okuliranje sadjerodnih dreves, povprek vsa dela, ktera v to dobo spadajo. Tota kurza vpeljata se uže letos. Kedar se viničarski kurzi začnejo, to bode vinorejska in sadjerejska šola Mariborska na znanje dajala. V to šolo se bodo sprejemali le taki viničarji ali gospodarji, oziroma njih sini, kateri so najmanj 16 let stari, in se z obdelovanjem gorice, in sadjerejo djansko pečajo. Za 30 takih učencev je deželni odbor po predlogu tega shoda dovolil deželne štipendije po 1 fl. na dan, tako da kateri to šolo obiskuje, dobi za prvi kurz 14 fl., za poletni kurz pa 8 fl., da ima od česar živeti. Kdor hoče v to viničarsko šolo sprejet biti, in kdor hoče omenjeno štipendijo dobiti, ta se mora do 1. marca t. l. pri ravnateljstvu vinorejske in sadjerejske šole v Mariboru zglasiti.

Gospodarji! ne zamudite tote lepe prilike, Vašega sina, ali sina vašega viničarja izobraziti v vinoreji in sadjereji, in še celo na deželne stroške. Vse javkanje o slabih časih nič ne pomaga, le umno gospodarjenje Vas more na boljše spraviti.

Kdor potrebuje kako razjasnjenje, naj se zgłosi pri meni.

Dr. Gregorič.

V Ptuj, dne 20. februarja 1884.

Gospodarske stvari.

Sadna drevesa treba suaziti in trebiti.

Veselo je opazovati, kako so ljudje od dne do dne bolj pečajo s sadjerejo. Kako bi se tudi ne? Vsaj nam ona obeta največ dobička. Po skrbni gojitvi sadjereje bode se zboljšala in olepšala zemlja in marsikteri kotič, ki sedaj prazen leži, od kterege se tedaj zastonj davki plačujejo. donašal bode lep denar. Zato le krepko naprej!

Kdor še nima doma male drevesnice, tisti si jo naj prej ko selej napravi. Ako si morebiti s kraja ne ve pomagati, naj koga povpraša. Le če si bodemo doma odgojevali drevesa, potem jih bodemo v kratkem imeli, kolikor jih bo treba.

Pa tudi že odraščeni dreves, katera smo ali sami, ali pa naši predniki vsadili, ne smemo pozabiti. Od njih smo že marsikateri krajcar skupili, zato bi bila grda nevhaležnost, jih čisto v nemar pustiti. Ako hočemo, da nam bodo drevesa tudi zanaprej še obilno lepega sadja rodila, tedaj moramo skrbeti, da ostanejo vedno krepka in zdrava. Na to pa ljudje še vse premalo gledajo. Navadno se za odraščena drevesa nihče ne zmeni. Le če se katero posuši, ali pa če ga veter podere, nalomi, tedaj se še spravi v kraj. Vsa druga pa se puste; da raste kakor jim je ljubo. Tu zapaziš drevesa vsa v mahu in lišajih; tam druga, polna suhih, nalomljenih vej in mladik. Kar so uši pri živini, grinte pri detelji, to je mah pri drevju. Uši pijejo kri, zato ušivo živinče hira in se ne redi, mah in lišaji pa srkajo iz drevesa redilni sok, zato je tako drevo kilavo in slabo. Ako so pa veje v vrhu pregoste, tedaj solnce in zrak ne moreta lahko blizu in sadje, ki raste v takej tesnobi, ostane navadno drobno, nezrelo, in tudi nima pravega okusa.

Da ostane drevje zdravo in krepko, odstraniti se mora ves mah. Le ta se ostrže z nalašč v to narejeno strgačo. Še bolje pa je drevo z apnom ali lugom namazati. Po takem mazilu se mah posuši in odpade; ukončajo se pa tudi zalege raznega mrčesja v drevesnih razpokah. Navadno se mažejo drevesa jeseni, pa tudi sedaj še ni prepozno. Drevesom, ki imajo starikovo in razpokano skorjo, se mora ta obrezati, ker potem drevo mnogo lepše raste.

Nadalje mora biti drevo zračno, to se reče tako, da zamore solnce in zrak od vseh strani pristopati. Zato se morajo izrezati vse veje, ki bi to ovirale ali zabranjevale. Odrezati je vse veje, ki rastejo križem. Take veje se rade drgnejo druga ob drugo ter se tako med seboj poškodujejo. Tu in tam delajo veje in mladike prave goščave.

Na takem drevesu priraste malo in malo

vrednega sadja. Zato je taka drevesa do dobrega iztrebiti. Vem, da si ti škoda zdi odrezati čisto svežo (frišno) vejo, vendar je to potrebno, ako je celoti na kvar. Videl boš pa kmalu, kako si bode iztrebljeno drevo opomoglo, kako bodo ostale veje, ko si jih rešil zaduhe, krepkeje mladike pognale. Da je treba tudi vse suhe, nalomljene in kakor koli poškodovane veje odrezati, ume se samo po sebi.

Tudi preveč proti zemlji viseče veje se morajo prirezati. Posebno velja to o drevesih stoječih ob cestah in potih.

S čim in kako se naj veje odrezujejo? Ponekodi se vidi, kako ljudje to delo opravljajo. Vzame se sekira, z njo se veje odsekajo, ter se navadno še puščajo po ped dolgi receljni. Tako grdo obsekano drevo je potem kakor strašilo med drugimi. Zato nikarte tako! Ako greš dreves snažit, vzemi drevesno žagico, kakersno mora vsak kmet imeti, ter veje odžagaj tik pri deblu, vendar tako, da debela samega ne zarežeš. Najbolje je vejo odrezati na tako imenovanem obročku. Da se ti pa veja ne odčesne, zažagaj jo najpoprej od spodaj, potem jo še le odžagaj zgoraj. Manjše vejice se lahko tudi z drevesnimi škarjicami odrežejo. Tem potom se drevo lepo in čedno iztrebi, in vsak, ki to vidi, bo rekel, da si pameten in razumen mož.

Kedaj se pa to delo opravlja? Najugodnejši čas je meseca februarja in marca, dokler še drevje ni v mezgi. V tem času navadno ni prehudo mrzlo in tudi drugi opravi preveč ne silijo. Zato naj vsak sedaj svoja drevesa dobro iztrebi in očedi. Zagotovljen sme biti, da bode imel potem od njih več in lepšega sadja, pa tudi več veselja do njih lepe rasti.

Tudi je potrebno, da se vsa drevesa v sadovniku dobro pregledajo. Na mnogih se bodo našle v neko pajčevino zavite gosenične zalege. Veje in mladike s tako pajčevino je treba odrezati in sežgati ali pa na kaki drugi način zalego na njih ukončati. Ko bodo potem ptice iskale živeža, ne bodo našle hrane že kar pripravljene, temveč prisiljene bodo mrčesja iskati po razpokah in drugih skrivališčih. Tako se bode ogromno število drevju škodljivih žuželk z družinami močmi pokončalo. Praprotnik.

Kako znajo semena pačiti in mešati.

II. Prav živa je sedaj kupčija z deteljnim semenom iz severne Amerike, ki pa za naše kraje ni za porabo, ker prelahko pozebe. Spoznati se da od domače detelje po tem, da je drobnejšega zrna. Gotovo se spoznati da domačija takega semena po tem, da se med deteljnim semenom nahajajo semena rastlin *Arthrolobium scarpicoides*, *Ambrosia artemisiae folia*, *Panicum capillare*, ktere rastline se samo v Ameriki nahajajo in so po tem takem jedino amerikske posebnosti.

Semenu esparsite ali turški detelji se pogosto primešava seme travniškega glavinca, ali prav za prav uhaste strašnice (*Pimpernelle*).

Seme lucerske detelje je pogosto pomešano z semenom rastline, ki se imenuje *Medicago dentata* in *maculata*, ktera se dobiva v predilnicah iz tako imenovanega volnatega lupuha. Sem ter tje se tudi prodaja pod imenom čilijanska ali ameriksanska lucerna, ali ima to slabo stran, da ni trpežna. Naj hušji in dose-daj še z prav malim vspehom preganjani sovražnik je predenica. Da se njeno seme v deteljnem pomešano nahaja, to se da lahko dokazati z Nottejevimi deteljnim rešetom ali sitom. Okoli 40% vsega semena rudeče detelje imajo predenično seme med seboj. Krivi tega so manj trgovci, kakor pa kmetovalci, ki deteljno seme prireajo in vkljub naj boljših semenskih čistilnic tega sovražnika ne morejo iz deteljnega semena odpraviti.

Še hušje ko z deteljnim semenom se godi s travnim semenom poprek. Pogosto se kaže prav mala kaljivost, n. pr. pri taki travi, ki jo imenujejo senožetni lesičji rep (*Alopecurus*) ni viša ko 5—6%. To je močni vzrok, da se nakupavanje semena te sicer zelo koristne travne sorte rajše popolnoma popusti. Druga travna semena so navadno po drugih travnih semenih pokažena n. pr. trava zlatega ovsja je pomešana z semenom svilnate ostnice, dišečo pahovka je pomešana z semenom trave *Anthoxantum odoratum* L. ali *Anthoxantum odoratum* Puellii. Naj boljše sredstvo se tukaj goljufije obvarovati je sploh to, da se posevane tako dvomljivih travnih sort popolnoma opušča.

Še manj vredna pa ko semena posameznih travnih sort, so zmesi travnih semen, kakoršna se dostikrat kmetovalcem v nakup priporočajo in od njih tudi v lastno veliko škodo pogosto kupujejo in sejejo.

Iz vsega povedanega pa je razvidno, da je kupčija z semeni še pogosto v rokah nezanesljivih ljudi, katerim je vsako sredstvo dosti dobro iz kmetovalca krajcar iztrgati. Posebno so tukaj zopet mali posestniki naj bolj v nevarnosti te ali une prevare, za to ker svoje male potrebe od kupcev kupujejo, ki niso pod nadzorništvom semenskih poskuševalnih oblastnij.

Tudi pogodbe s kupcem niso popolnoma varne, ako se porabna vrednost semena, za ktero kupec dober stoji, po poznejši preiskavi ne zanesljivo določi. V tem oziru se mora še marsikaj v varnost kmetovalčevo od oblastnije vkreniti.

Vranični prisad nemški Milzbrand je nevarna bolezen, katero tudi človek naleze od goveje živine. Če ta zbolí, moramo od nje zdravo hitro odpraviti, da jo rešimo. Tako je lani storil Gašpar Marguč pri sv. Jarneji kon-

jiškega okraja. Od 7—13. februarja mu je lani ta bolezen pokončala 4 goveda.

Žrebca dva valonca postavi konjerejsko društvo v Rače in 1 pinčgavca sv. Lenart v Slov. goricah.

Sejmi 16. febr. Buče, sv. Miklauž v Susilah, Podplat, 18. februarja Lemberg, Pišecce, Gornja Polskava, 21. februarja Šoštanj, 22. febr. sv. Filip v Beračah, sv. Vid na Vogavi.

Dopisi.

Iz Maribora. Čitalničarji so g. dr. Vovšku, okrajnemu sodniku v Gornjem gradu, za slovo napravili v nedeljo vesel zabavni večer. Neradi zgubimo blagega gospoda, ki je tako rad zahajal v čitalnico in nas s svojim prijaznim obnašanjem vselej razveseljeval. Ohranimo njemu radi dober spomin! Posojilnica je obhajala občni zbor. Napredek je velikansk. Vsa hvala gre blagim možem ravnateljstva in se jim izrekala domoljubna zahvala. Bili so zopet izvoljeni. Meseca januarja prejelo se je 18085 fl. 83 kr., izplačalo 17224 fl. 26 kr., toraj prometa 35310 fl. 9 kr. — Profesor g. dr. Pajek dobil je zaradi bolehnosti začasen odpust, g. dr. Križanič ga nadomestuje v učenju veronauka, g. Jenko pa je pozvan za suplenta v slovenščini. — Hranilnica stavi novo poslopje blizu kazine in je razpisala dovažanje 770000 komadov opeke, 80 kub. sežnjeve kamna. — V Bohovi je bilo premirano žrebe od posestnika prodano in mora premijo 15 srebernikov konjerejskemu društvu dati nazaj. — V Hočah v Sernečeveji krčmi je nekaj šulvereinerjev iz Maribora in Razvanja glave vkup potisnilo in so pisarili v novine, da je „Ortsgruppe Rosswein und Umgebung“ sedaj osnovana. Spili so nekaj vina, poslušali Nagela in pisma Weitlofa, Karnerija, Starckelja na pa čujte slatinskega Hojzelna „mit deutschem Gruss“. In ta človek se je pred škofom Strosmajerjem zvijsaval! Čevljar Koss, nek Onitsch, Pukl in Roth so izvoljeni glavarji šulvereinu Razvanjskemu, torej zvečinoma slovenski narodni grešniki, ki imajo za „Sieg des Deutschthums“ delati. Zaušnice niso čutili Weitlofove, ki jih je nazivljal „windische“. Sicer pa se je videlo, da tudi šulvereinskim rogovilstvom gre rakovo pot. Pravim Nemcem se cela komedija vže gabi, zavedni Slovenci pa vedo, kaj je storiti. — V grajščinskem gozdu v Karčevini sta divjačinska tata Jur. Možič in Marko Lepenik kočlarja Kopčiča iz Rožpaha napala in mu vzela steklenico „šnopsa“, Lepenik je hotel denarjev in bežečega Kopčiča v nogo ustrelil. Roparja sta uže pod ključem.

Iz Hrastnika (Potovalni učitelj.) Minulo je ravno leto, odkar smo volili kmečki podružnici novega predstojnika. Zares smo v

g. K. Valentinič-u delavnega moža izvolili, kteremu se imamo zahvaliti, da se društvo živahno giblje in širi. Naša podružnica šteje sedaj uže 64 udov, tedaj za 39 več nego v pretečenem letu. Imela je lansko leto 4 seje, pri kterih sta prednašala navadno g. F. Roš i g. K. Valentinič. Razdelila je tudi med kmete i sicer brezplačno 100 sadnih dreves. Društvo kupilo je tudi brano za uničenje mahu, 4 bike muričnega plemena, kteri so stali blizo 480 fl. i enega merjasca sufolškega plemena. Udje društva se lahko poslužijo teh lastin. Prav veselega srca šli smo zopet 6. pros. t. l. k prvi letošnji seji, kajti govoriti bi mislil g. Kramar kranjski potovalni učitelj. A zadržan je bil ta gospod i mogoče, da ga bodedo pri prihodnji seji slišali. Uprašali smo se pa vsi, kako da so kranjskega potovalnega učitelja naprosili nam v domačem jeziku razlagati poljedelske reči in ne štajerskega. Naenkrat se oglasi za nami debelo gospod, kteri tudi drugi bas poje i veliko z vinom za opraviti ima: „Daleč smo prišli, naši potovalni učitelji ne znajo slovensko i slišal sem, da se že izpit iz slovenščine pri učiteljih ljudskih šol več ne tirja.“ Čuditi se je res čez tako jednakopravnost i želja podružnic na spodnjem Štajerskem bode gotovo ta, skupno tako dolgo delovati, da bode imela tudi spodnja štajerska dežela potovalnega učitelja, kteri ji bode zamogel hasniti. —

— c.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf odpotuje s princezino Štefanijo v južne in jutrove kraje, tudi v turški Carigrad. — Začelo se je govoriti, da delajo priprave kronanju cesarja za českega kralja. Nemškim liberalcem to ne diši, dokaz, da vendar le škilijo neprenehoma v Bismarkovino in želijo razpad Avstrije, če bi v njej Slovanov strahovati ne mogli. V državnem zboru je g. dr. Vošnjak govoril za to, naj se nedolžno obsojenim odškodnina izplača, ter je navajal, kako je celjska okrožna sodnija g. Kresnika v Črešnoveih in g. Haukeja v Sl. Gradci po nedolžnem obsodila; Kresnik je oškodovan, med tem ko je Sorschagg zasluženej kazni všel. V železniškem odseku je vprašal baron Goedel vlado, kaj je s stavljenjem železnice v Slatino in Rogatec? Minister je odgovoril, da se ni zglasil še nobeden pravi podjetnik, vlada je voljna $\frac{1}{5}$ kapitala zagotoviti, če se najdejo, ki prevzamejo ostali $\frac{2}{5}$. Slovenske prošnje vendar ne bodo celó brez vspeha. Minister Konrad dobi kmalu zopet naloženo, slovenske paralelke v Mariboru in Celji pa slovensčino kot učni jezik na mariborskem učiteljski upeljati. — Nemci in Judi v Brnem se Čehom branili osnovati česko šolo. Tožilo je